

WYDARZENIA

Minister na budowie CKWS

Minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska wraz z dyrektorem Departamentu Dziedzictwa Kulturowego MKiDN Jackiem Milerem odwiedzili 31 sierpnia Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie. Spotkanie miało charakter krótkiej wizyty roboczej. Goście interesowali się postępowaniem prac na budowie, po której zostali oprowadzeni przez dyrekcję NMM. Wizycie towarzyszyły zaproszone media, które po raz pierwszy miały okazję obejrzeć wnętrza powstającej inwestycji. Projekt Centrum Konserwacji Wraków statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku współfinansowany jest ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG oraz ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Pani minister Małgorzata Omilanowska z wizytą na budowie CKWS w Tczewie. Fot. Bernadeta Galus

Znalezisko z Rowów

Podczas prac przy budowie sztucznej rafy w Rowach dokonano niezwykłego odkrycia. Płetwonurkowie z Urzędu Morskiego w Słupsku, wspierani przez archeologów podwodnych i konserwatorów z naszego Muzeum, wydobyli z wody zbiór broni palnej oraz fragmenty drewnianych beczek i skrzyń, służących prawdopodobnie do jej przechowywania i transportu. Znalezisko to głównie pistolety skałkowe, datowane na XVII i XVIII wiek. Arsenał z Rowów trafił do Działu Badań Podwodnych, skąd – po wstępnym zinventaryzowaniu i opracowaniu przez archeologów – przekazany zostanie do Pracowni Konserwatorskiej. Konserwatorzy mają nadzieję na znalezienie znaków rusznikarskich, które pozwolą jednoznacznie określić nie tylko wiek broni, ale także miejsce jej powstania. Po konserwacji obiekty trafią ostatecznie do Działu Historii Żeglugi i Handlu Morskiego NMM, który ma już w swoich zbiorach broń z innych wraków badanych przez Muzeum.

Odnalezione pistolety. Fot. z archiwum NMM

AKTUALNOŚCI

Jachty w konserwacji

W puckim zakładzie szklarniczym Complex Jacht trwają prace konserwatorskie jachtów z kolekcji NMM, które po zakończonym remoncie będą eksponowane w Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie. Pracom zostały poddane jachty: „Dal”, znany z atlantyckiego rejsu z lat 1933–1934, „Opty”, na którym Leonid Teliga w latach 1967–1969 jako pierwszy Polak samotnie okrążył kulę ziemską i „Kumka IV” – pierwszy całkowicie spawany polski jacht, zbudowany w 1937 roku. Zabiegi konserwacyjne przeprowadzono także na elementach konstrukcyjnych dwóch żaglówców: dziobnicy z „Generała Zaruskiego” i bukszprycie z „Janka Krasickiego” – w ich przypadku prace zostały już zakończone. W końcowej fazie jest konserwacja „Kumki IV”. Ze względu na duży zakres prac remontowych przy obu drewnianych jachtach („Dal” i „Opty”) są one prowadzone równocześnie przy niemal wszystkich częściach i elementach jednostek. Zakończenie prac przewidziano na listopad 2015 roku.

Jacht „Dal” w hali remontowej. Fot. Bernadeta Galus

Wymieniona stepka jachtu „Dal”. Fot. Bernadeta Galus

O latarniach świetle i ogniu

Do finału zbliża się cykl otwartych wykładów towarzyszących wystawie „Lux in tenebris. Światło w ciemnościach”, rozpoczętych 30 czerwca przez kmdr. Apoloniusza Łysejkę, który przedstawił – z wykorzystaniem bogatej ikonografii – historię obu latarni rozewskich oraz opowiedział o przygotowaniach do otwarcia Rozewia II. W lipcu dr Iwona Pietkiewicz w wykładzie pt. „Światła i obsługa duńskich latarniowców” nie tylko scharakteryzowała duńskie latarniowce, ale też opowiedziała o niełatwym życiu i służbie ich załóg. Wykład sierpniowy – „Szwedzkie światła w ciemności” – wygłosił prof. dr hab. Antoni Komorowski. Zaprezentował zarówno latarnie morskie, jak i latarniowce, wskazując na ich różnorodność. Zwrócił uwagę na specyfikę światła latarni na wybrzeżach szkierowych (a więc i w Szwecji), a mianowicie chętnie wykorzystanie światła sektorowych. Odpowiadał też na liczne pytania, dotyczące m.in. bezpieczeństwa służby na latarniowcach. Ostatni wykład z cyklu planowany jest na 29 września: dr Monika Jankiewicz-Brzostowska z Działu Sztuki Marynistycznej NMM omówi średniowieczne pojęcia i wyobrażenia dotyczące ognia w sztuce gotyckiej.

Festyn rodzinny w Tczewie

8 i 21 sierpnia Muzeum Wisły w Tczewie gościło na festynie rodzinnym „Morskie Opowieści” najmłodszych mieszkańców Tczewa wraz z rodzinami. Dzieci brały udział w licznych grach i zabawach, poszukiwały skarbów i układały puzzle. Całe rodziny miały okazję spróbować swych sił w skręcaniu lin i własnoręcznie skręconą linę zabrać do domu. Wszyscy uczestnicy imprezy otrzymali okolicznościowe upominki. Festyn został zorganizowany w ramach promocji nowej inwestycji Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku – Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz Magazynem Studyjnym w Tczewie.

Nowości książkowe

W zbiorach Biblioteki NMM znalazło się ostatnio kilka wartych uwagi pozycji. Zainteresowanym badaniami archeologicznymi na wrakach dawnych żaglowców polecić można monografię autorstwa Johna M. Bingemana „The first HMS *Invincible* (1747–58): her excavations (1980–1991)”. Zbudowany w 1744 roku, wyposażony w 74 działła francuski okręt liniowy trzeciej klasy zdobyty został przez Brytyjczyków w 1747 roku i wcielony do Royal Navy. Jako okręt flagowy trzech kolejnych admirałów brał udział w dwóch wojnach francusko-brytyjskich, pływał też do Indii Zachodnich i Nowej Szkocji. Zatonął tuż po wyjściu z Portsmouth, we wschodniej części cieśniny Solent. Po 221 latach dzięki wskazówkom miejscowego rybaka został odnaleziony i wpisany na listę wraków podlegających ochronie prawnej. Badania archeologiczne na wraku, które są głównym

tematem książki, pozwoliły na pozyskanie niezwykle interesujących zabytków z dziedziny historii budownictwa okrętowego oraz wojskowości. Publikacja zawiera obszerną ikonografię (fotografie, plany, wykresy, rysunki), dołączono do niej też płytę CD z dodatkowymi materiałami.

W książce „Conservation of archaeological ships and boats – personal experiences” Per Hoffmann, konserwator zabytków z Niemieckiego Muzeum Żeglugi w Bremerhaven, opisuje swoje doświadczenia w zakresie konserwacji mokrego drewna archeologicznego. Hoffmann jest jednym z pionierów w tej dziedzinie, która ogromnie rozwinęła się w ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat. Zajmował się konserwacją słynnej kogi bremeńskiej, założył specjalne laboratorium badawcze w muzeum w Bremerhaven, doradza w kwestiach konserwacji innych słynnych wraków – *Mary Rose* i *Vasa*, a w swojej książce prezentuje też dorobek innych wybitnych konserwatorów.

Album „Kutry z Wielkiej Wsi” to efekt współpracy Bohdana Huras, autora wielu książek i artykułów o tematyce morskiej oraz Franciszka Necla – rybaka i armatora z Władysławowa, syna znanego pisarza. Swoją książkę poświęcili kutrom rybackim, których bazą był wybudowany w 1938 r. port Władysławowo w Wielkiej Wsi. Opisali warunki, w jakich doszło do wybudowania portu, jego znaczenie ekonomiczne w regionie oraz losy kutrów oznaczonych literami WWs i ich właściciele do 1949 r. (wówczas pojawiło się nowe oznaczenie przynależności portowej: WŁA). W części zatytułowanej „Kutry” znajdziemy ponadto techniczne i historyczne informacje o ponad stu kutrach wraz z ich zdjęciami.

NASI PRZYJACIELE

Wycieczka do Rozewia i Stilo

Z okazji Światowych Dni Latarni Morskich Zarząd Towarzystwa Przyjaciół NMM zorganizował III Piknik Muzyczny przy latarni morskiej w Stilo, w którym uczestniczyło ponad 130 członków i sympatyków Towarzystwa. Wycieczka rozpoczęła się od zwiedzenia Rozewia – najstarszej polskiej latarni morskiej i ekspozycji marynistycznej w Sali Wystawowej „Stodoła”. W Stilo uczestników wycieczki przywitała kierowniczka latarni, pani Weronika Łozicka, zapraszając do zwiedzenia samego obiektu i wystaw zorganizowanych na poszczególnych kondygnacjach przez Urząd Morski w Gdyni i członka Towarzystwa pana Aleksandra Skotarczaka. Piknik muzyczny przy latarni uświetnił zespół „Johny Roger”, grając szanty i popularne piosenki. Do programu artystycznego, prowadzonego przez szefa zespołu muzycznego Janusza Piotrkowskiego, dołączyła grupa harcerzy z hufca Głogów. Harcerze, przebywający na obozie letnim, są stałymi uczestnikami organizowanych tu wydarzeń, a ich kontakt z latarnią datuje się od końca lat pięćdziesiątych, kiedy pierwszy raz obozowali w Stilo.

III Piknik Muzyczny w Stilo. Fot. Apoloniusz Eysjeko